

118

52

102

1805

Cesti = Ma Naha wa

Kalender,

ehf

Láht = Namat

I 8 0 5

Nasta peäle, párrast meie

Jesanda Jesuse Kristuse

Sündimist.

Reisestiko Ullemade loaga, kes kolide ülle Tartu:
Linna seätud.

Tallinas,
trükkitud Gresseli Kirjadega.

Párrast sedda kallist Jeesusse Kristusse
sündimist, on tännawo se Wasta 1805

Párrast ma = ilma lomist = 5754

Párrast Luterusse oige Ussõ ülles-
wõtmist = = = = 289

Párrast wanna katko = = 148

Párrast sedda kui wäggi Pranburgi-
laks = = = = 127

Párrast sedda kui Toompä põllend 121

Párrast sedda sure nälja hakkatust 110

Párrast teist katko = = 95

Párrast meie armolisema Keisri = ja
Sure Herra ALEXANDER
PABLOWITSEH sündimist 28

Párrast sedda kui ta hakkand wal-
litsema = = = = 4

Pühha = Päwa Märk A

Joulo = ja Wastla = päwa wahhel,
on: 8 Nädalat.

Märkide sulletaminne.

Noor = Ru.

Essimenne werendel.

Tais = Ru.

Wimne werendel.

Hea aadrit lasta.

Hea kuppoo lasta.

Hea arstimisse = rohto wotta.

Hea kullwada ning istutada.

Hea lassi woõrutada.

Sedda, mis pitkaliste peab kaswama.

Hea puid raiuda hone tarwis.

Dhjo tarwis.

p. parrast.

p. l. parrast lounat.

e. l. enne lounat.

W. Puhha.

Kristusse Amberleikamis. Luk. 2, 21.		
1 Pühhapääw	Nedri P. Nita Summal!	
2 Esmasp.	Abel	Kulmad,
3 Teispääw	Set	☉ 10, 30. c. l.
4 Kestnaddal	Enok	✠ wah:
5 Neljasp.	Metusalem	hel
6 Nede	3 Kuning. P.	∴ sel:
7 Loupääw	Julianus	ged,

Jesus 12 aastad wanna. Luk. 2, 41.		
8 Pühhap.	1 P. pärr. 3 K. P.	wahhel
9 Esmasp.	Peatus	mis:
10 Teisp.	Paawli Pääw	☉ 4, 41. v. l.
11 Kestnaddal	Ewraim	Γ
12 Neljasp.	Rein	ka:
13 Nede	Hilarius	♠
14 Loupääw	Weliks	sed.

Pulmad Kanna = Linnas, Joann. 2, 1.		
15 Pühhap.	2 P. v. 3 K. P.	ja
16 Esmasp.	Kisbregt	♠ pehmed
17 Teispääw	Ednisse Pääw	Ilmad,

Sel Kuni on 31 Päwa.

18	Kestnädal	Uksel	● 9. p. l.
19	Neljasp.	Saara	Kan:
20	Kede	Wab. Sebast.	gem
21	Loup.	Neto	külm

Pealkust Kapernauma Linnas. Matt. 8, 1.

22	Pühhap.	3 P. p. 3 K. P.	hakkab
23	Esmasp.	Potta	tulle:
24	Teisp.	Timoteus	ma
25	Kestnädal	Paawl. Umber	tulle:
26	Neljasp.	Krisostom.	Ⓣ 4. e. l.
27	Kede	Polikarpus	ja
28	Loup.	Karel	selge

Kristus Laewa: peäl. Matt. 8, 23.

29	Pühhap.	4 P. p. 3 K. P.	Ilma:
30	Esmasp.	Adelgund	⋮
31	Teispäaw	Ann	ga.

12nel selle ku päwal, touseb päike kello 8, ning ühhe pole tundi, lähhab akka, kello 3 ning ühhe p. le tundi, päaw on pitk 7 tundi, ja õ 17 tundi.

1	Kesknäddal	Pirrit	☉ 10, p. l.
2	Neljasp.	Küünla Pääw	Kange
3	Nede	Hanna	külm,
4	Loupääw	Beronika	‡ selle

Wina : mäest. Matt. 20, 1.

5	Pühhap.	3 P. e. K. üll. P.	järrel
6	Esmaasp.	Tio	on
7	Teisip.	Rikard	peh:
8	Kesknäddal	Käsperdina	med,
9	Neljasp.	Salomon	☉ 1, 20. p. l.
10	Nede	Kolastika	tuuls
11	Loupääw	Edo	†

Külwi : Mehhest. Luk. 8. 4.

12	Pühhap.	3 P. e. K. üll. P.	sed
13	Esmaasp.	Penigna	ja
14	Teisip.	Walentim	uddus
15	Kesknäddal	Waustina	☉
16	Neljasp.	Juliana	sed.

Sel Kuul on tänna wo 28 Päwa.

17	Kede	Aleksander	●	o, 25. p. l.
18	Loupääw	Konfordia		Pä:

Pimme Tee: äres. Luf. 18, 31.

19	Pühhap.	Maasea P. Simon Apost.		
20	Esmasp.	Egarius		wad
21	Teisip.	Wastla Pääw		Pimme
22	Kesknäddal	Zuchta P. Peetri Pääw,		
23	Meljasp.	Serenus	∩	ja
24	Kede	Maddise Pääw	⊙	II, 20, e. l.
25	Loupääw	Wiktorius		tuis:

Kristusse Riisatamisest. Matt. 4, 1.

26	Pühhap.	I P. Paastus		fa:
27	Esmasp.	Leander	+	ga
28	Teisipääw	Justus	∴	odata.

16nel selle ku päwal touseb päike kello 7, läh-
háb alla, kello 5, pääw on 10, õ agga 14 tun-
di pikk.

Martius.

Paasto = Rit.

1	Kestnåddal	Albinus	Kange
2	Nejasp.	Medea	tuul,
3	Keðe	Eers	☉ II, 20. e. l.
4	Loupåaw	Adrian	Lumme:

Kananea Naesest.		Matt. 15, 21	
5	Pühhap.	2 P. Paastus	☿ fas
6	Esmasp.	Kotwrid	ga;
7	Teisip.	Perpetua	wahhel
8	Kestnåddal	Siprian	pehmed
9	Nejasp.	Prudentius	☿ wahhel
10	Keðe	Pöör: Pääw	kül:
11	Loup.	Konstantin	☉ 10. e. l.

Sest kes furratist waewatud.		Luf. 11, 14,	
12	Pühhap.	3 P. Paastus	☿ mad,
13	Esmasp.	Ernestus	☿
14	Teisip.	Salarias	mad
15	Kestnåddal	Longinus	☿
16	Nejasp.	Kert	felge

Sel Kuul on 31 Päwa.

17	Nede	Leato	† taewar
18	Loupääw	Willemina	ga.

5000 Mehhe Eödmissfest. Joann. 6, 1.

19	Pühhap.	4 P. Paastus	o. 50. e. l.
20	Esmasp.	Matrona	Sulla
21	Teisip.	Pent	ilm
22	Kesknäddal	Kawael	kälmad
23	Neljasp.	Tiits	selged
24	Nede	Kasimie	ödd
25	Loup.	Paastus M. P.	6, 30. p. l.

Jesus kiwwidega wissatud. Joann. 8, 46.

26	Pühhap.	5 P. Paastus	Lunnit,
27	Esmasp.	Kustaw	∴ wih:
28	Teisip.	Kideon	mas
29	Kesknäddal	Kido	ga,
30	Neljasp.	Adonias	segja:
31	Nede	Tettlaus	∴ tud.

ronel selle ku päwal touseb päike kello 6, läh:
háb alla kello 6 päaw on 12, ja ö 12 tundi pikk.

Aprillis.

Türri = ehk Mahla = Ku.

1 Loupääw	Karjaliste P.	Ud:
Kristusse stäse; sätimissfest. Matt. 21, 1.		
2 Pühhap.	6 P. Paestus	☉ 1, 40. e. l.
3 Esmasp.	Teodorus	☩ dur
4 Teisipääw	Werdinans	☩ sed,
5 Kestnädal	Ambrosius	☩ niis:
6 Neljasp.	Suur Neljas P.	☩ led
7 Nede	Suur Nede	☩ ja
8 Loup.	Uron	☩

Kristusse Ülestonsmissfest. Mark. 16, 1.		
9 Pühhap.	1 P ü h h a	☩ willud
10 Esmasp.	2 P ü h h a	☉ 5, e. l.
11 Teisipääw	3 P ü h h a	☩
12 Kestnädal	Etsekiel	☩ mad.
13 Neljasp.	Kerwasius	☩
14 Nede	Kinni Pääw	☩ Wiis:
15 Loup.	Karin	☩ ma:

16 Kinni: pandud Uksist. Joann. 20, 19.

16 Pühhap. 4 P. pärr. Üll. P. | sadde,

Sel Kuul on 30 Päwa.

17	Esmasp.	Hans	● 10, 30. e. l.
18	Teisip.	Valerian	felle
19	Kesknäddal	Timon	✕ järrel
20	Neljasp.	Abolarius	fel:
21	Kede	Sulpisius	ged
22	Loup.	Karissus	♠ tuul:

Heast karjatsfest. Joann. 10, 11.

23	Pühhap.	2 P. pärre. III. P. Jürri P.	
24	Esmasp.	Albert	● I, 40. e. l.
25	Teisi.	Markusse P	sed
26	Kesknäddal	Etselias	✕
27	Neljasp.	Eudokw	✕ ja
28	Kede	Klaus	kannid
29	Loupääw	Witalis	Pä:

Ürritesse aja pärrast. Joann. 16, 16.

30	Pühhap.	3 P. pärre. III. P.	wad
----	---------	----------------------------	-----

12nel felle ku päwal touseb päike, pole tundi pärrast kello 4 ning lähhäb alla, pool tundi pärrast kello 7, päaw on piik 15, ja õ 9 tundi.

Majus.

Máio = ehk Leht = Ku.

1	Esmaasp.	Wolbri Pääw	☉ 4, 21, p. k
2	Teisp.	Sigismund	Selge
3	Kestnädal	+ Leidminne	taew,
4	Neljasp.	Einno + Pääw	sojad
5	Nede	Susanna	☸ ja
6	Loup.	Domisilla	☸ wah:

Kristuse ärraminneisfest. Joann. 16, 5.

7	Pühhap.	4 P. p. III. P.	hel
8	Esmaasp.	Zesiderius	wih:
9	Teisp.	Job	☉ 8, 38. p. l.
10	Kestnädal	Parnabas	mas
11	Neljasp.	Kule + Pääw	☸ sed
12	Nede	Kert	☸ Is
13	Loupääw	Liberatus	mad.

Sigest pallumisfest. Joann. 16, 23.

14	Pühhap.	5 P. p. III. P.	Tuulse
15	Esmaasp.	Sohwi	☩ ja
16	Teisp.	Peregrinus	☉ 6, p. l.

Sel Kuul on 31 Päwa.

17	Kestnäddal	Erik	päwas
18	Neljasp.	Suur + Pääre	✕
19	Nede	Potensia	paiste
20	Loup.	Pill	se

Rõmüstajast, Joann. 15, 26.

21	Pühhap.	6 P. p. Üll. P.	Ilmas
22	Esmap.	Emilia	✕ de
23	Teisp.	Eduard	☉ 10, e. l.
24	Kestnäddal	Pendils	järrel
25	Neljasp.	Urwan	on
26	Nede	Estey	☉ mürris:
27	Loup.	Peet	ta:

Pühhast Wainust, Joann. 14, 23.

28	Pühhap.	4 P ü h h i	minne
29	Esmap.	2 P ü h h a	oda:
30	Teisp.	3 P ü h h a	☉ ta
31	Kestnäddal	Wikand	☺ 7, 35. e. l.

8mal selle ku päwal touseb päite pole tundi pärrast kello 3, ning lähhäb alla pole tundi pärrast kello 8, päaw on pitk 17, d agga 7 tundi.

1	Meliasp.	Kerikal		Luul:
2	Kede	Hiskias		ne,
3	Loup.	Naemus		✂
Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.				
4	Pühhap.	3 aino Jun. P.		pär:
5	Emasp.	Penikrasius	+	rast
6	Leisp.	Artemius		sedda
7	Kestnaddal	Lufretsia		sojad,
8	Meliasp.	Medardus	8, 30. e. l.	
9	Kede	Deriam	●	sel:
10	Loup.	Willelm P.		ged

Nikkasi Mehhest. Luk. 16, 19.				
11	Pühhap.	1 P. p. 3 a. J. P.		Pä:
12	Emasp.	Vasilides		wad,
13	Leisp.	Zebias		nen:
14	Kestnaddal	Varnabas		de
15	Meliasp.	Widi P.	●	I e. l.
16	Kede	Justina		jär:
17	Loup.	Kreet	+	ret

Sel Kuul on 30 Päwa.

Suresst Hhto: sōma: ajast. Luf. 14, 16.		
18 Pühhap.	2 P. p. 3 a. J. P.	wihm,
19 Esmasp.	Kerwasius	tules
20 Teisip.	Abgarus	ja
21 Kestnāddal	Kael	D 8, 30. p. l.
22 Neljasp.	Alkassus	mür:
23 Kede	Pasilides	ris:
24 Loup.	S a a n i P.	∴ ta:

Kaddunud Lambast. Luf. 15, 1.		
25 Pühhap.	3 P. p. 3 a. J. P.	wisfega.
26 Esmasp.	Jeremias	Sel:
27 Teisip.	Ladislauš	ge.
28 Kestnāddal	Josua	taew.
29 Neljasp.	Peetr. Pawl. P.	D II. p. l.
30 Kede	Judit	T

Ionel selle fu päwal touseb päike 3, werendel pärrast kello 2, ning lähhab alla, üks werendel pärrast kello 9, päaw on pitk 18 ning üks pool tundi, 8 on 5 ning üks pool tundi.

1 Loup.	Teobald	Sejad
---------	---------	-------

Olge armolisfed. Luk. 5, 36.

2 Pühhap.	<i>4 P. v. 3 a. J. P. Heina Mar. P.</i>	
3 Esmasp.	Kornelius	Wás
4 Zeisp.	Ulrik	wad
5 Kestnáddal	Anselm	felge
6 Neljasp.	Hektor	tae:
7 Rede	Erino	<i>C 5. v. 1.</i>
8 Loup.	Temetrius	waga.

Kohktest Kalla: sagist. Luk. 5, 1.

9 Pühhap.	<i>5 P. v. 3 a. J. P.</i>	Münd
10 Esmasp.	Israel	† tulleb
11 Zeisp.	Eleonora	kange
12 Kestnáddal	Hindrik	Mirris:
13 Neljasp.	<i>Marretie P.</i>	ta:
14 Rede	Ponawent	● 8, 15. e. l.
15 Loup.	<i>Apost. Zagg.</i>	minne.

Wariseride Digusfest. Matt. 5, 10.

16 Pühhap.	<i>6 P. v. 3 a. J. P.</i>	rah:
------------	---------------------------	------

Sel Kuul on 31 Päwa.

17	Esmasp.	Aleksius		hega.
18	Teisp.	Rosina		Tuulne;
19	Kesknäddal	Kurwina		pääw
20	Neljasp.	Elias		on
21	Kede	Daniel		☉ 9, 17. e l.
22	Loup.	Apollina		pilwes,
4000 Mehe södmisfest. Matt. 8, 1.				
23	Pühhap.	7 P. p. 30. J. P.		wah:
24	Esmasp.	Kirsti		hel
25	Teisp.	Jakobi P.	+	fel:
26	Kesknäddal	Anno		ge,
27	Neljasp.	Marta	☿	uddus
28	Kede	Peatriks		sed
29	Loup.	Olowi P.	☽	1, 30. p. l.

Walle Prohwetidest. Matt. 7, 15.

30	Pühhap.	8 P. p. 30. J. P.		
31	Esmasp.	Abdon	☿	Dödd.

14 nel selle tu pääwal touseb päike 3, werendel pärrast kello 4 ning lähhab alla, werendel pärrast kello 7, pääw on pirk 14, ning üts pool, 8 ogga 9 ning üts pool tundi,

1	Leisip.	Petri Wang.		pauðo ;
2	Kestnæddal	Annibal		so:
3	Neljasp.	Cleaser		jad,
4	Kede	Judas		7 wah:
5	Loup.	Tominius		hel
<hr/>				
	Ulletohtsfeſt	Maia piddajast.	Luk. 16, 1.	
6	Vúhþap.	9 P. p. 30. J. P.	9 0, 18. p. 1.	
7	Esmasp.	Conatus		fel:
8	Leisip.	Sirialus		ged
9	Kestnæddal	Romanus		wah:
10	Neljasp.	Lauritse P.	✕	
11	Kede	Herm		hel
12	Loup.	Eusebius	●	4, 16. p. 1.

Jerusalemma árravíkniðsfeſt. Luk. 19, 41.				
13	Vúhþap.	10 P. p. 30. J. P.		wih:
14	Esmasp.	Ello		ma:
15	Leisip.	Ruffi Mar. P.	†	sed
16	Kestnæddal	Jiak		Jl:
17	Neljasp.	Quesimus		mad.

Sel Kuul on 31 Päwa.

18	Kede	Veno	Mürris:
19	Loup.	Sebald	taminne
Wartiserist ja Tönerist. Luk. 18, 9.			
20	Pühhap.	II P. p. 3 a. J. P.	Ⓜ I, 40. e. l.
21	Esmasp.	Wilibert	wih:
22	Teisp.	Safeus	mas
23	Kestnädal	Marfabas	ja
24	Neljasp.	Peetri P.	tulle:
25	Kede	Ludwik	† ga.
26	Loup.	Treneus	Willo
Kurdist ja teleturast. Mark. 7, 31.			
27	Pühhap.	I 2 P. p. 3 a. J. P.	tunt:
28	Esmasp.	Mufustin	Ⓜ 3, 18. e. l.
29	Teisp.	Joann. Huff.	† fels
30	Kestnädal	Rebeka	ged
31	Neljasp.	Benjamin	Ⓜ päwad.

14nel felle fu päwal touseb päike 3, werendel pärrast kello 4, ning lähhäb alla, werendel pärrast kello 7, päaw on pirk 14 ning üts pool, 8 agga 9, ning üts pool tundi.

September. Suggise-ehl Mikki-Ku.

1	Rede	Elidius	⌘	
2	Loup.	Elisa		Wils

Breestrist ja Lewitist. Luk. 10, 23.

3	Pühhap.	13 P.p. 3 a. J.P.		lud,
4	Esmasp.	Moses	☾	6, 18. e. l.
5	Teisp.	Kai	☼	niis
6	Kestnaddal	Magnus		
7	Neljasp.	Migina		fed
8	Rede	M. Sändiminne		ning
9	Loup.	Abigail		

Rünnest Piddali: többisest. Luk. 17, 11.

10	Pühhap.	14 P.p. 3 a. J.P.		uddused
11	Esmasp.	Pöör P.	●	2, 30. e. l.
12	Teisp.	Sirus		Il:
13	Kestnaddal	Amarus	⚖	mad
14	Neljasp.	Misti Uwend.		Wah:
15	Rede	Nifodemus		hel
16	Loup.	Ciwemia	⌒	

Sel Ruul on 30 Päwa.

Rammonast. Matt. 6, 24.

17	Pühhap.	15 P. p. 3 a. 3. P.	tuul,
18	Esmasp.	Titus	9. p. l.
19	Teisip.	Waustus	ja
20	Kesknäddal	Tõns	fels
21	Neljasp.	Matthuse. P.	ged
22	Kede	Morits	pä:
23	Loup.	Msea	wad.

Raini : Linna : Surnust. Luf. 7. 11.

24	Pühhap.	16 P. p. 3 a. 3. P.	Uddune,
25	Esmasp.	Haralt	
26	Teisip.	Tetel	4. 5. p. 6.
27	Kesknäddal	Udolkw	wahhel
28	Neljasp.	Wentfel	heitlik:
29	Kede	Miheli P.	pä:
30	Loup.	Hieronimus	wad

12nel felle ka päwal touseb päike kello 6,
ning lähkää alla kello 6, päaw on pitt 12, ning
8 ka 12 tundi.

Oktober.

Wina = meil Roja = Ku.

Wec = többifest. Luk. 14, 1.

1	Pühhap.	17 P. p. 3 a. J. P.	Külmad
2	Esiasp.	Jairus	död
3	Teisip.	Bolmer	E 1, 4, 1.
4	Kestnåddal	Prants	haffa:
5	Neljasp.	Wides	wad
6	Nede	Amalia	tullema.
7	Loup.	Susanna	Wil:

Suremast Kåsfust. Matt. 22, 34.

8	Pühhap.	18 P. p. 3 a. J. P.	lud,
9	Esiasp.	Tomasia	† tuul:
10	Teisip.	Purfard	● 3, 36. p. 1.
11	Kestnåddal	Angelus	sed
12	Neljasp.	Mai	wah:
13	Nede	Teresia	hel
14	Loup.	Kalifstus	●

Uhwatud Jinnimesfest. Matt. 9, 1.

15	Pühhap.	19 P. p. 3 a. J. P.	wihma:
16	Esias.	Kallus	sed

Sel Kuul on 31 Päwa.

17	Teisip.	Olof	
18	Kestnåddal	Lukas	☉ 5, 20. p. l.
19	Neljasp.	Lutsius	☿ på:
20	Nede	Wendelin	wad.
21	Loup.	Ursel	✝

Pulma Nidest. Matt. 22, 1.

22	Pühhap.	20 P.p. 3a. J. P.	Kange,
23	Esmasp.	Salome	tunl
24	Teisip.	Wlorentin	selge
25	Kestnåddal	Kristian	kül:
26	Neljasp.	Almandus	☉ 3, 48. e. l.
27	Nede	Wiliip	ma
28	Loup.	Engelbregt	☿

Kunninga Mehhe: Poiast. Joann. 4 47.

29	Pühhap.	27 P.p. 3a. J. P.	på:
30	Esmasp.	Josuwat	wadega.
31	Teisip.	Wolfgang	✓

16nel selle ku päwal touseb päife pole tundi
päärast kello 7, ning lähhåb alla pole tundi pär-
rast kello 5, pääw on pitk 9 õ 15 tundi.

1	Kesknáddal	Púhhade P.	☉ 8, 28. p. l.
2	Neljasp.	Hingede P.	Uddur
3	Kede	Kottlied	sed
4	Loup.	Ott	santid

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23.

5	Púhhap.	22 P. p. 3 a. J. P.	Islamad,
6	Esmasp.	Waltser	wahhel
7	Teisip.	Klaudius	☐ lange
8	Kesknáddal	Writs	Torm,
9	Neljasp.	Teodora	● 7, 20. p. l.
10	Kede	Martin Luther	∴
11	Loup.	Martin Puff	wah:

Kohto: Rahhast. Matt. 18, 23.

12	Púhhap.	23 P. p. 3 a. J. P.	hel
13	Esmasp.	Preedrik	wihnt
14	Teisip.	Leopold	lum:
15	Kesknáddal	Atanasius	me:
16	Neljasp.	Alwens	☐ ga

Sel Kuul on 30 Päwa.

17	Rede	Jonas	⓪	I. p. I.
18	Loup.	Esa		seggatud.

Jairi Tütreft. Matt. 9, 18.

19	Pühhap.	24 P. p. 3 a. J. P.	Liisbee	
20	Esmasp.	Amos		Selged
21	Teisip.	Mar. Dhwerd.	⌞	tuul:
22	Kestnåddal	Sesilia		sed
23	Meljasp.	Klement		på:
24	Rede	Josias	⓪	3. p. I.
25	Loup.	Sadbrina		wad.

Hirmsast Arrakautaniisse, tööst. Matt. 24, 15.

26	Pühhap.	25 P. p. 3 a. J. P.		külmad
27	Esmasp.	Mat.	⊕	död
28	Teisip.	Künter		Lummes
29	Kestnåddal	Ewert		fas:
30	Meljasp.	Andrese P.		ga

gmal selle ku päwal rouseb päike pole tundi
 pärrast kello 8, ning lähhab alla pole tundi pä:
 rast kello 3, päaw on pitk 7. õ agga 17 tundi.

Dezember.

Joulo: Ku.

1	Nede	Krent	Ⓢ 6, 20. 1. 6
2	Loup.	Kandidus	Kange

Kristusse Giese: sditmissfest. Matt. 21, 1.

3	Pühhap.	1 Krist. Tull. P.	
4	Esmaasp.	Agaton	tunt;
5	Teisp.	Wolber	fel;
6	Kestnaddal	Niggolas	ged
7	Neliasp.	Natalia	päs
8	Nede	Maria Sam.	wad
9	Loup.	Zuhkum	● 2. e. l.

Tähhet enne wiast Päwa. Luf. 21, 25.

10	Pühhap.	2 Krist. Tull. P. Pühhem P.	
11	Esmaasp.	Elso	külm
12	Teisp.	Ottilia	•
13	Kestnaddal	Eusia	lum;
14	Neliasp.	Nikasius	mez
15	Nede	Johanna	└
16	Loup.	Lidia	ga,

Sel Kuul on 31-Päwa.

Joannes Wangi: Tornis. Matt. 11, 2.

17	Pühhap.	3 Krist. Tull. P.	Ⓛ 6. e. 1.
18	Esmasp.	Kristow	niis:
19	Teisp.	Pott	Ⓡ ket
20	Kestnâddal	Abraham	pâwad
21	Meljasp.	T o m a s	põra:
22	Kede	Peata	wad
23	Loup.	Udo	kül:

Joannesse Tunnistusfest. Joann. 1, 19.

24	Pühhap.	4 Krist. Tull. P.	Ⓛ 2. e. 6
25	Esmasp.	Joulo	ma
26	Teisp.	Teine Pühha	pole,
27	Kestnâddal	Kolmas Pühha	⋮ ja
28	Meljasp.	Sâta Pâste P.	Ⓡ lõppe:
29	Kede	Noa	tawad.
30	Loup.	Tawet	Ⓛ 7, 15. p. 6.

Sest immetšpanneinifest.. Luk. 2, 33.

31 Pühhap. **P. pärr. Joulo.** | Ⓢ

tonel selle ku päwal toujed päife werendel pärrast kello 9, ja lähhäb alla 3, werendel pärrast kello 2, päaw on pitk 5, ja ütš pool tundi, b agga 18, ja ütš pool tundi.

Päwa- ja Ku- Warjutamisfest.

Sel aastal saab Päab nelli, ja Ku kolm kord warjutud.

Esimest korda saab Ku hopiswarjutud Märil Ku 3mal päwal, agga fest Warjutamisfest ei paista meie maal mitte enam, kui agga pissut tenima Hakatusfest, hommiko liggi kello 9 ajal.

Teist korda saab Ku hopiswarjutud Heinal Ku 29mal päwal ja se Warjutaminne hakkab Ötro pärrast kello 9.

Kolmat korda saab Ku warjatud Joulo Ku 24mal päwal Öse kello ühhe ajal, ja se Warjutaminne lõppeb otsa liggi kello pool nelli.

Neist 4 Päwa-Warjutamisfest ei paista meie maal ühtegi.

Lada piddamised Eesti-Maal.

Märi-Kuus: 7. ja 8mal Päwal Paltisi Linnas, on Lada, kus keiksuggust kaup,

weiksid ja hobbosid müakse. Selsammal
Kuul 10. ja 11mal Päwal, Hapsalo-Lin-
nas, nendasammoti Lada. Selsammal
Kuul, seitsemel ja kahheksamal Päwal kol-
matkümmeend, Rakwerre Linnas, sesamma-
suggune Lada. Kiiwila-Ku kolmandamal
Päwal Paide-Linnas, sesammassuggune La-
da. Jani-Ku 16. ja 17mal Päwal Rak-
werre-Linnas, nendasammoti Lada. Sel-
sammal Kuul 20nemast Päwast sadik, ka
otsani, Tallinnas suur Lada keigesugguse
kaubaga. Selsammal Kuul 25mal Päwal
Paides nendasammoti Lada. Mihkli-Ku
14. ja 15mal Päwal Hapsalus. Selsam-
mal Kuul 26mal, 27mal ja 28mal Päwal
Tallinnas, Weikse ja Hobbose Lada, Wirro-
ja Karja-wärrawa ees. Wina-Ku esimese-
sel ja teisel Päwal Paltisi Linnas, Weikse-
hobbose- ja keigesugguse Kauba Lada.

1. Oppetus, kuidas Kartuhwliid peawad mahhatehtud ja kaswatud sama.

Meie woime rikkamaks, ja se läbbi jälle monnesugguse ajalikko hea ja õnne, ja hõlpsama põlwe osfalisseks sada, kui meie se peäle mõtleme, ja trui hõlega se eest murret kanname, et meie põllo ja aja-tõ ikka parreminne woiks korda minna. Ja se sünnib siis, kui meie targa järrel mõtlemisega ja ikka surema moistussegaga püame omma põllo- ja aja-tõdd tehha, nenda, et meie põllud ja aiad ikka suremat kasso meile woiksid sata, ja meie waewa meile ikka rohkeminne maksta; ja kui meie ommad ajad ja põllud suremaks ja laiemaks püame tehha, nenda kui meie joud annab, ja kui se meie surema kasfoga ühte sünnib.

Need kes ikka ühhesuggused, ehk peälegi weel rummalal wisel omma põllo tõdd tewad, need põlgawad nago melega Jummalala rohked õnnistamisest ärra, mis temma ma sisse meie heaks on pannud, ja näitwad omma rummalala ja holetumma ma tõteggemisse läbbi ülles, et nemmad ei rahha

Summala andest ossa wõtta, misga temma meie
Fätte tõdd ja waewa sedda rohkeminne õnnistab,
sedda targem ja parrem meie tõ on. Paljegi on
weel nisuggust wilia, mis meie paikus ei pruugita,
ja mis meie suurt kasso sadaks, kui meie sedda
külwaksime ja kaswataksime. Kes nüüd sedda tah-
hab tehha, se wõtko ia wallitsego nisuggust wilia,
mis meie maal, kus kange külmi on, sünnib kaswa-
tada, ja mis õigel ajal walmis saab. Keik willi
mis praego Letti- ja Eesti maal kaswatakse, todi
ka esste wõderalt maalt seie male. Kukkid, nisud,
õhrad, kaerad, tattrad, linnad, kannepid, mis
meie paikus nüüd pruukitakse; keik olli esste wõdera-
ma willi, ja sai, armas ma- rahwas, teie wannes-
matte ja ennewannematte hea nou ja holeland-
misse läbbi ni kaus katsutud, et nüüd keik sün-
maal wägga hästi kaswab, ja ni mitto tuhhat ja
tuhhat inimessed head toidust se läbbi leidwad.

Ehk kül se ikka meie üllem märk põllotõd jures
peab ollema, nisuggust wilja külwada, mis tänni-
ni jo meie maal kaswatati; õmmeti woime meie
felleparrast ühlassse ka weel muud suggu wilja
mahhatchha, mis meie omma ennese toidusse eik

münnisse tarwis wägga hästi woime pruüba.
Meie ruklid, nissud, ohrad ja kaerad ei rikku mitte
ärä, kui meie neid aitas hoiame. Ja kui meil
nüüd weel teistsuggust wilja on, mis meie maggus
sat somist annab ja mis läbbi meie ennesele monned
head koppikad woime kokko panna; siis ep olle meil
tarwis hädda pärrast halwa hinna eest omma põllo
wilja ärramüa, ni kohhe kui ta rehhe jurest tulleb.

Sedda kasjd, mo armas marahwas, woit:
site teie kergel wiisil ennestelle sata, kui teie agga
wõttaksite rohke minne Kartuhwolid kaswatada,
kui ta tännini on sündinud. Woib olla, et ig:
gäüts teie seast Kartuhwolid tunneb, ja et mon:
nedki neid jo on mahhateinud; ommeti ei olle
teie mitte nenda rohkeste neid kaswatanud,
kui nemmad tõeste wäärt on.

Mis nüüd nende kallal peab tehtama, kui
nemmad hästi ja rohkeste peawad sigginema,
nenda kui muugi teinesuggune willi, sedda õp:
petust woite teie sellé tähtramato sees leida.
Monned head sakjad on teie kasjaks sedda
head nou wõtnud, nisuggustelle peälegi weel
üyt kinkitust meleheaks anda, kes keige rohkes

maste Kartuhwolid on kaswatanud. Kui suur se
 linitus on, kül teie sedda pärrast kuulda sate.
 Sest et teil nüüd mitte keigil teada ei olle, kuida
 need Kartuhwolid keigeparreminne mahhatehakse
 ja kaswoga kaswatakse, siis antakse teile sest siin
 lühhiest ja selget õppetust. Kui teie selle õppe-
 tusse järrele holega wõttate tehha, siis tulleb
 teile se kasso: et teil eddespiddi palju rohkemin-
 ne Kartuhwolid on, süa ehk ka ärramüa, ja teis
 seks: kintiwad need saksad teile siis ni palju rah-
 ha, et se kül teid woib kihhutada, hea melega ka
 weel muud suggu kedowilja kaswatada, kust teile
 jälle suurem kasso tulleb. Sedda teie näete jo kül,
 et need saksad selle jures omma kasso ei woi nou-
 da, waid et se selge on, et nemmad omma õppetus-
 se ja ka rahha kullutamisse läbbi, teise agga head
 sowiwad, ja teid püüdwad fenna pole kihhutada,
 kus teie omma ennese kasso leiате. Kui teie Kartuh-
 woli kaswatamisse jures seddatete, mis moistlikud
 inimessed õppetawad, kes jo ammuft ajast neid on
 kaswatanud, kül teie siis nähha sate, et se üks ker-
 ge assi on Kartuhwolid kaswatada, ja et nende
 kaswatamine teile wägga suur kasso woib sata.

1. Misfuggune ma se peab ollema, kus
sees Kartuhwolid kaswatakse?

Kartuhwolid siggiwad wägga hästi ühhe liwaga
säggatud nulla sees, mis mitte wägga lahja ei olle,
ja mis ühhe aasta ees sõnnikut fanud. Nemmad ei
armasta mitte rasket ja lowwa maad, nenda kui
faue ma on, sest et nende pojad selle ma raskusse
ja lowwadusse pärrast ei woi kossuda egga rõõm-
faste kaswada. Paljas liiw on wägga lahja, ja
ei woi wiljale sedda tarwilist toito anda. Kuiw ma,
kus sees ommi iikka weel pissut märga on, se on
neile parrem, kui wessine ma, mis neile ial
nende head maggo ei anna, kui kuiwem ma, kus
agga pärrast märga sees on. Nemmad armas-
tawad ka nisfuggust kohta ennani, kus pääw allati
nende peäle paistab, ja sigginewad parreminne
kui seal, kus nad päwa warjus seisawad.

Kes jo rohke minne, nago ühhe wakka ossa, Kar-
tuhwolid tahhab mahha tehha, se teeb targaste, kui
ta neid kõlbolisese põllo:ma sisse külwab, ja ei mitte
Kapsta aeda ehk ma aeda, mis honede liggi on.
Ujades on iikka wäggewam, rammusam ma, kui
põllo peäl; sellepärrast sünnib seal enneminne Kap-

stad ja muud jured kaswatada, mis lahjema ma
sees hästi ei kaswa; agga Kartuhwolid ei hõlgi sest
surest rammust, kui se ma agga nisuggune on, kui
dõldi. Leitad sa, et so Kartuhwoli ma sõnnikut tah-
hab, siis wea sedda süggise ajal peäle, ja ärra wõtta
selle tarwis mitte kuiwa põhko, waid head mädand
ja penikest sitta, ehk mis weel parrem on: seddas
suggust muddast mulda, mis wanna tigide ja wee
krawide põhjas leitakse. Saab sõnnik peäle wes-
tud, siis künna sedda hästi ja ilma wiwimatta
ma sisse, et ta ei sa ärra hingada. Sedda ker-
gem ja murredam so Kartuhwoli ma on, ja sedda
süggawamast sa sedda künnad, sedda rohke minne
Kartuhwolid kaswawad. Ka se tulleb kasuks,
kui sa sedda maad kewwade ajal, kui ta jo annab
kündä, kaks kord jälle läbbi künnad ja hästi ääs-
tad. Meed sea wõõd ja muud rohho jured, mis
äkke wälja kisset, sada seddamaid ärra, ja ärra
jätta neid mitte so põllo peäle, kus nemmad sul-
le paljo tulli ja kahjo woiwad tehha.

2. Mil ajal ja mil wisil peawad
Kartuhwolid sama mahhatehtud?
Semeks wõtta sa kestmissed Kartuhwolid, mis

mitte wägga sured egga wägga pissokessed ei olle.
Need wägga pissokessed ep olle weel diete wal-
mis sanud, ja ei lölba sellepärast ka mitte semeks,
nenda kui need sured. Need sured woid sa ka
kähheks leikada, ja siiski weel semeks pruvida,
kui sa agga tähhele panned, et sa nende pissokeste
filmadele hädäda ei te. Tahhad sa nisugguse po-
leks leikatud Kartuhwli tükki semeks pruvida,
siis peawad temmal keigewähhemast 3 nisuggused
terwed, filmad külles ollema. Kartuhwliidel on
se wiis, et nemmad filmist agga warred wälja
ajawad, kus külles Kartuhwliid kaswawad. Sed-
da ennam filmad ühhel Kartuhwliil on, mis se-
meks pannakse, sedda rohke minne warsi ta ajab
ja Kartuhwliid kaswatab. Dumeeti on se ikka par-
rem, kui sa terwed Kartuhwliid semeks wõttad, mis
mitte wägga sured egga wägga pissokessed ei olle.

Se parras aeg Kartuhwliid mahhatehha on
essimeste lehhe ku päwade, ja ka weel nende kah-
he essimeste lehhe ku nädalatte sees. Pärast
sedda aega ei tahha mitte ennam sündida neid
külwada. Kartuhwliidel on se wiis, et nemmad
laua ma sees on, enne kui nad touswad. Et nems

mad nüüd warraminne iddaneksid, enneminne
omma kasso järge kätte saaksid, ja ommal ajal
hästi ja rohkeste wälja annaksid; siis woid sa
need seme Kartuhwolid kaks ehk kolm nädalad
enne kui sa neid külwad, ühte soja kohta, nenda
kui ühte pissut kōtud rehhe tупpa wia, ja neid
seal hoida, et nemmad sojas warreminne ommad
itted woitsid wäljaajada. Sest on sul se kasso, et
nemmad ruttuste touswad, enne kui umbrohhi
hakkab kaswama, ja et se neile siis mitte enam
suurt hädda ei woi tehha. Uggā touseb umbroh-
hi enne, kui Kartuhwolid, siis woib se peagi tulla,
et nende nored itted hopis ärralämmatakse. Tahs
had sa Kartuhwolid mahha panna ehk külwad a,
siis woib se ilma sure waewata siindida, nenda
kui nüüd õppetakse. Kui põld wiisi pärrast on
kōntud ja aastetud; siis woid sa ommad Kar-
tuhwolid sahadega ma alla sata, moista nenda:
kui esminenne waggo on aetud, siis aja teist weel
pissut süggawamast, (nenda et temmal ühhe wal-
sa ossa süggawast on) ja panne need Kartuhwolid
nüüd üks hawalt selle teise wao sisse, nenda et

üks pool ehk kolmwerendel künart maad Kartuhwlide wahhel tühjaks jääb. (*)

Kui üks waud künnab, ja kaks teised tagga järrel käiwad, ja Kartuhwolid nenda mahhapaunewad, kui döldi, siis jouab se töd. — Saab se tehrud, siis aetakse jälle kolmas waggo, ja se kattab künades isseennesest need külwatud Kartuhwolid, mis teise wao sisse said, mullaga jälle kinni. Nüüd aetakse neljas tühhi waggo; wiendama sisse tulleswad jälle Kartuhwolid panna ja kues waggo, mis aetakse kattab neid jälle mullaga kinni. Sest sa nüüd näed, et igga wao wahhel, kuhho sisse Kartuhwolid said pantud, kaks waggo tühjaks jääwad. Need 2 tühjad waud on ühheokto ühhe künra laiussest, ja sellepärast et nemmad ni laiad on, woiwad need Kartuhwolid nüüd parreminne kaswada, ja keigist ittedest ommad warred laiale ajada ja rohke minne Kartuhwolid kanda.

(*) Monningattel on se wiis, et nemmad kaewatud aukude sisse ennam kui ühhe Kartuhwoli hawal pistawad. Ugga se on üks wägga rummal pruuk. Sest nende Kartuhwlide itted lammatawad teine teist ärra; ueil ep olle maad hästi kossuda, ja jääwad sedda wisi ikka püssokessets.

Mi kohhe kui Kartuhwliid on tousnud, ja ühhe kae lainusse pitkaks sanud, siis tulleswad warste mulla hunnikad nende ümber ajada ja sedda woid sa nenda tehha.

Uija nende kahhe tühja waode kohhast ühhe wao ossa mulda ühhele, ja teise wao ossa taggast tulles teisele pole ja seddawisi ajad sa leik tühjad waodläbbi, et se muld nende kohhast Kartuhwlide koha saab, nenda, et need Kartuhwli taimed otsad agga mullast wälja jäwad ja et nende süddame lehhed täis mulda ei sa. Se on isseärnaniste siis wägga tarwis, kui se ma essimest korda mitte süggawaste küll ep olle küntud, ehk kui selle ma pohhi essimest korda süggawast ei annud kända. On sul eddespidi aega, ja rahwast, siis woiwad need peagi labbidaga mulla hunnikud Kartuhwlide ümber tehha, ja ühtlase ka sedda umbrohto, mis Kartuhwli poesatte ümber on, ärrahawwitada. Ürra mõtle mitte, et se ilma aego ja tühhi tõ on sedda mulda hunnikusse Kartuhwlide ümber ajada. Se tõ maksab rikkalikult jälle sedda nattokest waewa, mis sa selle juures näed. Sest se muld mis hunnikusse ümber aetakse kinnitab ja kosjutab

wägga need Kartuhwolid, et nad pärrast sedda
röömsamaste kaswawad. Peälegi on Kartuhwoli:
del se wiis, et nemmad mitte süggawaste ei kaswa,
waid agga pealmisse mulla sees. Wöttad sa ühhe
Kartuhwoli poesa sui ajal ülles, siis leiad sa need
nored Kartuhwolid! ni kohhe kui sa labbidaga ma
fisse pistad, agga selle semels pantud Kartuhwoli
leiad sa mäddanud, ehk ka monnikord weel terwest
függawamas ma sees, kuhho tedda panti. Se tulleb
fest, et need Kartuhwolid, mis külwatakse, ommast
filmist esste ommad warred wälja ajawad. Need
warred ajawad jälle pitkad penikesed jured, nago
narmad, kus külles pärrast Kartuhwolid kaswa:
wad. Sedda ennami ja kõrgemasre mulda nende
warrede ümber aetakse, sedda ennami need warred
jälle juri woiwad ajada ja poege tehha.

Sellepärrast tewad need kes hõlega Kartuhw:
lid kaswatawad, seddasamma tööd weel teist kor:
da nende kallal, kui need Kartuhwolid esimesest
hunnikust jälle on wäljakaswanud, ja ajawad sed:
da mulda tühja waode kohhast ikka kõrgemasre
hunnikusse Kartuhwolid ümber, ja sawad se läb:
bi rohke minne Kartuhwolid. Saab se nüüd nõu

Da tehtud, kui õppetati, siis woid sa need Kartuhwolid nende enneste hõleks jätta Mihkli-Kuust sadiko, siis peawad nemmad, enne kui külm neid ärrarikkub ma seest wälja woetud sama.

3. Mis tulleb tähhele panna, kui Kartuhwolid ma seest jälle üleswoetakse?

Keigehõlpsam wiis on, kui yeid üleskõnnetakse, Alga enne kui sa neid üleskõnnad, pead sa need Kartuhwoli warred wäljatõmmama ja need Kartuhwolid ärranoppima, mis siis ennast näitawad. Et sa nüüd keif Kartuhwolid kätte saaksid, siis tulleb se Kartuhwoli ma kaksford pirkari, ja üks lord poikiti kändma. Kündja järrel käiwad teised, kes keige hõlega need Kartuhwolid ülesnoppiwad, mis wao sees ehk mollemadpidi näikse, et se uus waggo, mis kändia ajab need Kartuhwolid mitte mullaga jälle kinni ei katta.

4. Kuida peab Kartuhwolid hoidma, et nemmad ärra ei rikkü?

Sawad Kartuhwolid ma seest üleswoetud, siis peawad need wiggased ja wannad emma Kartuhwolid isse ärranis pantud sama. Seest nemmad lähwad pea maddanema, ia rikkuwad need

head Kartuhwliid ka ärra, kui nemmad nende hulka jäwad. Ka se on hea, kui sa ommad Kartuhwliid nenda wäsjawallidsed, et süred ja kessmissed ja pissokesssed issefelsei sawad. Need süred kolbarwad toidussüks ja mümisüks; agga sedda kessmest felsei woid sa ni paljo, kui tarwis lähheb semeks hoida. On sul lähhesuggused Kartuhwliid, punnased ja walged, siis peab ka igga suggu isse ärranis pantud sama. Et sa nüüd ommad Kartuhwliid, ni hästi need mis sa toidussüks tahhad pruvida, kui ka need, mis semeks jäwad, kawa woiksid hoida, et külm neid ärra ei wõtta, siis pea meles, mis nüüd õppetakse.

Esseite. Kui sul rohkeste Kartuhwliid on, siis te lohhe, kui sa neid saad ülleswõtnud, üht auko ma sisse, mis 6 ehk 8 Jalga süggaw on, ja panne neid senna sisse. Se lähheb wägga tarwis, kui sul head keldret ehk kopa ei olle. Agga se auk peab, kui se ial woib sündida, kuiwa ja liwase ma sisse kaewatud sama. Ulla pohja ja äre mödda woid sa pitkad rukki olled panna. Weel parrem on, kui sa seks linna luud pruvid, mis roppimisese jures mahhatukkuwad. Need linnaluud hoidwad

Kartuhwolid, et nemmad ei woi ärramäddaneda. Olled sa nüüd selle auko pole ehk weel ülle pole ossa Kartuhwlidega täitnud, siis panne kord õlgi ehk linna luid nende peäle, siis jälle kuiwatud liwa ja wimaks mulda ja põhko. Talwe ajal tulleb hea kord lund selle auko kohta ajada, ja sedda sellepärast, et külmi, siis ei lähke ja Kartuhwolid ärra ei rikku.

Ugga, et sa nüüd talwel selle auko jure ei sa, ilma kartust, et külmi, Kartuhwolidel hädda teeb; siis on se wägga hea, kui sa nende Kartuhwlide tarwis, mis sa iggapäwa tahhad pruukida: teiseks, weel üht teist auko teed, selsammal wiisil, kui esimesest õblidi. Ugga se auk argo olgo mitte oues, waid rehhe nurkas. Sa woid temmale lauadest pohja seada, ia ka laudo temma äärte ümber kinnitada. Misugguse auko sees ei woi külmi Kartuhwlidele ühtegi hädda tehha. Ja et temma nago Kelder on, siis woid sa iggal ajal temma jure sada. Sa woid ka.

Kolmandamaks, ühke tündri, tõrre ia muu pu astja sees ni paljo Kartuhwolid piddada, kui sa arwad ennesele monneks ajaks tarwis minnewad. Se pu riist seisko rehhe nurkas ia ei mitte ahjo liggi. On se tünder, tõrs ehk astia Kartuhwlidega täi-

detud, siis pead sa sedda linnaludega ehk kuiwa
liwaga kinnikatma.

Sesuggune wiis Kartuhwliid hoida on wägga
hea, sest et nemmad sul ikka kae jures on. Ugga
se jaggo, mis semeks jääb, ärgo seisko mitte rehhe
all, waid oues aukus, nenda kui illewel õppetati.
Weel tulleb sulle hästi tähhele panna, kui talw
hakkab otsa minnema, et sa neid siis aukust wälja
wõttad, need kõlwatumad kõrwale panned ja need
head rehhe tuppa wiid, et nemmad hakkawad id-
danema. Kellel üks hea kuiw koop on, se woib
neid kobas wägga hästi hoida. Ta panneb essite
natolke õlgi alla, ehk kuiwatud liwa, siis need Kar-
tuhwliid hunnikusse senna peale, ia kattab neid jälle
kuiwa liwaga kinni; ei nad siis hukka ei lähhe.
Mis nüüd weel tulleb tähhele panna, et Kartuhw-
liid mitte ärra ei rikku, on se, et neid kuiwa tah-
heda ilmaga illes woetakse, sest kui nad märjalt
sawad ärrapantud, siis lähhewad nemmad raisko.
Monned kwiwatawad neid essite sojas toas, enne
kui nemmad neid talwe kotteri pannewad. Ja se
kwiwataminne on siis hea küll, ia tulleb kasuks se
lääbi, et Kartuhwliid peält ärratahhenewad, kui

wihmase ilmaga märjalt said ülleswõetud. Ugga liig kuiwatamine sojas toas teeb weile kahjo. Sest ni kohhe, kui neid liaste kuiwatakse, siis löwad nemmad närtsuma, ja närtsumud Kartuhwolid ei kannata mitte külma ja lähewad kohhe huffa.

5. Mis tarwis woib Kartuhwolid pruukida?

Kartuhwolid annawad innimestele head ja maggu, sat toidust, mis meie iholikke joudo ja terwist tinnitab, nago leibki. On meil neist rohkeimine, kui meie maja ülespidamisseks tarwis lähheb, siis woime sedda mis ülle jääb, linna turrole wia, ehk ka omma lojustele ärrasõta, ja se läbbi kallimat wilja ja jahho ennesele hoida. Lehmad annawad rohkeste piima, kui nemmad peneks raiutud, tored Kartuhwolid süa sawad. Kartuhwolid warred ja lehhed on neile üks hea toidus torelt, nenda kui ka talwe ajal kuiwalt raiutud ja sulbi sisse seggatud. Sead söwad Kartuhwolid hea melega, ja sawad, nendega toidetud, peagi ilma kalli jahhota raswasseks.

Ugga sel korral tahhame isse ärranis tähhele panna, kuidas nemmad inimestele wägga head toidust annawad. Nenda kui ounad ja marjad toidusseks sünniwad pruukida, nenda ka Kartuhwolid. Kui sa neid nende nahhaga wee sees kedad, siis woid sa neid jubba pole tunni pärrast süa. On sul woid ja sola peale panna, siis armastab iggaüks neid roats. Sola peab ikka ju

res pruicind sama. Sa woid neid ka lih'haga ja tant
gubega keta, eht ka puddro neist tehha, ja nendn mit-
mesuggusel wiisil sömis'seks walmistada. Agga et Kar-
tuhwid ommeri wahhest ärra mōddanewad ja kulum
neid ärrawōdttab, eht meie kũl hōlega neid nenda hoia:
me fui õppetati; ja et kũl nemmad ka fewwade ajal,
fui nad iddanema haffawad, feige ennamiste wānge
maggo wōttawad, ja mitte ennam maggusad ei olle
sua; siis-lāhhāb tarwis, et meie muist, ni kohhe kui,
nad Mihkli ku päwades sawad illeswoetud, nenda
ärra panneme, et meie neid tullewal suil weel woif-
sime toiduss'eks pruikida. Ja se woib nenda wiisil sũn-
dida, kui siin kulusse. Wōtta ni paljo Kartuhwid,
fui sa arwad, et fewwabel sul weel woiks jārrel olla;
pesse neid feigest liwast ja mullast hāsti puhtaks, ja
touka neid Kapsta rauaga piisof's'iks tũttideks, nen-
da sured kui pāhliad. Need tũttiks raintud Kartuhw-
lid woid sa persahjo panna, kui laitwad on wāljawde-
tud, eht woid neid ka pallawaks kōtud rehhe tuppā
landille panna ja nenda kuiwatada, kui lĩmaksed kui-
watakse. Sedda koiwemaks ja kuiwemaks nemmad
siin sawad, sedda parrem on neid ka kuiwas kohhas
hoida, ja annawad enmast siis ka ilma sure waewata
jahh'uks lahwatada. Disuggusel wiisil annawad nem-
mad wāgga head terwet ja maggusat jahho, kust sa
fewwadesel eht suisel ajal ainouksĩ, eht ka ruffijah-
hudega seggatud, head leiba woid tehha. Sa woid ka

need Kartuhwli jahhud tangudega, noorte ja tünma
raudnöggestega ja mu kedowitjaga seggada, ja enne-
selle roga tehha, mis wiß so mofta pärrast on. Mis
muido ei tõibagi hoida ja talweks ärra panna, nen-
da kui need keigepiissemad Kartuhwliid, ja niisuggused
mis üleskündmisse läbbi wiggaseks sanud, need on
ommeti wägga head kuiwatada. Need kuiwatud Kar-
tuhwliid pead sa siis ühhes heas kuiwas kohhas hoid-
ma, et nemmad mitte nişteks ei sa. Muido nemmad
löwad hallitama ja maddanewad ärra. Ja kui nem-
mad ka niistes kohhas mitte hopis hukta ei lähhä,
nenda et neist weel sünnib jahhud tehha, siiski on
nende jahhul siis pahha suumbund maggo.

Nenda, armas ma rahwas, woite teie, Kartuhwli
kaswatamisse läbbi enneselle sedda suurt kasso sata,
et teil mitte tarwis ep olle allati ommad kallid ruffid
ja mund wilja pruksida, ja ommeti isseennast ja ka
ommad lojusfed wägga hästi toita. Ja kui ka keif
muu willi teie käest peats ärraäpperdama, siis ei lasse
ommeti Kartuhwliid teid tõeste mitte nalga surra.
Liggi kolmeümne aasta ees olli saksa maal suur nalg.
Mitto tuhhat innimesfed surrid hirmust nalja surma,
ja weel ennam ollesid surnud, kui rahwal mitte ei
olleks Kartuhwliid olnud, misga nemmad omma ello
üllespiddasid. Kartuhwliid kaswawad ikka, kui ka
keif mu willi raisko lähhäb. Se hirmus rahhe, mis
wahhest ühhel hobii teie ruffid ja mund wilja mahha
lööb, ei woi Kartuhwliidelle ühtegi waewa tehha, sest

si nell mä seeshea warsjopait on, ka rahhe wasto. Ja
tui ka nende warred sawad mahhapeksind, ommeti
ei te se Kartuhwolidel mä sees ühtegi tahjo. Sellespäri
raji peaksite teie Kartuhwolid wägga armastamaja neid
ni rohkeste mahha teggema, kui ial teie joud annab.

Ets se ollets nüüd wägga rummal, kui kegi sedda
suurt kasso ei tahhaks tunda wõita ja tagga nonda,
mis Kartuhwolid saatwad! Egga se töö nende kallal
nenda raske, ja nende kaswatamine nenda waewa-
line asj ei olle, et se woiks ärrakeelda sedda head
nou wastowõtmast, mis teile antakse. Head wilja
maad ep olle mitte keigil, ja monnel waesel wabba-
dikkul ep olle ühtegi maad, tuhho ta wilja woiks kül-
wada; agga üht pisjotest aeda ehk ma tükki, kus Kar-
tuhwolid kaswawad, ehk ta ommeti leiab. Pealegi an-
nab se ma, mis Kartuhwolid kaswatab, pea sedda sam-
ma kasso wälja, kui se, mis rukkid kannab. Sest kui
sa ühhe wakka rukkid mahhateed, ia sest 10 wakka jälle
saad; [olgo kül ei rukkil wal 2 rublad maksab] siis saad
sa omma rukkide eest 20 rublad kui sa ka 2 rublad wak-
ka peäle arwad. Sellesamma põlso tükki peäle, woid
sa selle wasto 2 ehk 3 wakka Kartuhwolid mahha tehha,
ja saad neist 20 ehk 30 wakka jälle. Egga wat on ühhe
rubla wäärt, ja maksab ka wahhest weel ennam. Sest
arrest sa näed, et sa nende Kartuhwolid eest 20 ehk
30 rublad woid sada, ja et nemmad seddasamma
kasso wälja andwad, kui rukkidki.

